

Biologisch staat stevig in de schoenen

Ina Pinxterhuis

Sinds 1997 verricht het Praktijkonderzoek Veehouderij onderzoek in de biologische melkveehouderij. Bioveem begon een project met biologische melkveehouders, en de omschakeling startte van Aver Heino, nu het Praktijkcentrum voor Biologische Landbouw. Juni 2002 is een belangrijke maand in dit biologisch traject: de start van het tweede deel van Bioveem en de opening van de nieuwe onderzoekstal van Aver Heino.

Biologisch is zeer divers

In Nederland gelden Europese richtlijnen voor biologische productie, die worden gecontroleerd door SKAL. Uitgangspunt van deze richtlijnen is dat ze gericht zijn op behoud van milieu, natuur en landschap en het welzijn van de dieren. Dat is vorm gegeven door verbod op chemische middelen, minimale eisen aan het houden van dieren (bijvoorbeeld weidegang of uitloop, afmetingen van stallen) en eisen aan de samenstelling en oorsprong van het voer. Veel eisen, maar evenzoveel manieren om daar aan te voldoen.

De oudste productiemethode die onder biologisch valt is biologisch-dynamisch. Dit is gestoeld op een antroposofische levensvisie, ontwikkeld door de Oostenrijker Rudolf Steiner. Het uitgangspunt is dat er een samenhang bestaat tussen plant, dier, bodem en kosmos. Een bedrijf wordt gezien als een uniek levend organisme.

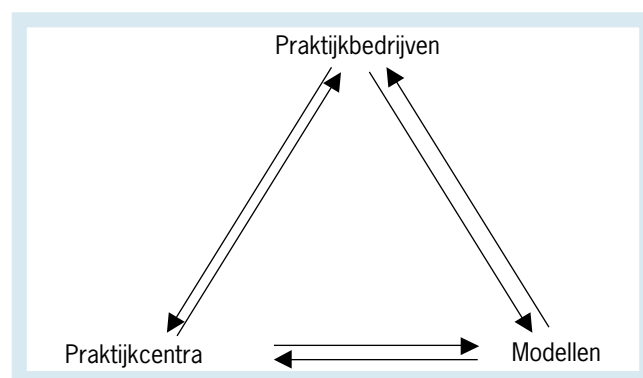
In de jaren zeventig kwamen er boeren bij die ecologisch gingen werken. Zij wilden ook op een meer natuurlijke manier boeren, volgens de wetmatigheden van een ecosysteem. Zij voelden zich verantwoordelijk voor de zorg om de aarde en de mensen. In de jaren negentig kwamen er ook boeren bij die

vanuit meer strategische overwegingen omschakelden. Voor al deze boeren geldt dat biologisch werken een prachtige uitdaging is. Het vergt goed management op alle fronten, gericht op het vóór zijn van problemen. Want een steekje laten vallen kan grote consequenties hebben. Even bijsturen met chemische hulpmiddelen is er niet meer bij.

De uitdaging opgepakt

De randvoorwaarden van biologische productie en de waarden die niet in richtlijnen zijn gevangen, vragen om onderzoek dat dit als uitgangspunt meeneemt. De binnen deze context verkregen resultaten vergroten de kansen van biologische productie en maken het toegankelijker voor een grotere groep ondernemers. Dit draagt bij aan de beleidsdoelstelling van tien procent biologische productie in 2010.

De manier waarop deze uitdaging is opgepakt is weer te geven met een driehoek als in de figuur. Er vindt uitwisseling van kennis en vragen plaats tussen de drie hoekpunten, in alle richtingen. Praktijkbedrijven leveren informatie, knelpunten en locaties voor experimenten en kennisoverdracht, praktijkcentra leveren resultaten van meer diepgaand of meer risicovol onderzoek en fungeren als centrum voor kennisoverdracht, modellen

worden ontwikkeld en ingezet om meer begrip van het systeem te krijgen, scenario's door te rekenen en hypothesen voor verder onderzoek te leveren.

Bioveem

In het vervolg van Bioveem werken 17 ondernemers in de biologische melkveehouderij aan kennisontwikkeling en kennisoverdracht, samen met de initiatiefnemers DLV, Louis Bolk Instituut en Praktijkonderzoek Veehouderij. Het onderzoek wordt versterkt door het Landbouw Economisch Instituut, de Gezondheidsdienst voor Dieren, Plant Research International en ID-Lelystad. De melkveehouders geven zelf aan met welke onderwerpen ze aan de slag willen, en participeren dan ook zoveel mogelijk actief in het onderzoek. De ideeën voor te onderzoeken behandelingen worden door veehouder, voorlichter en onderzoeker gezamenlijk uitgewerkt. Resultaten en ervaringen van de bedrijven en het onderzoek komen beschikbaar voor een breed publiek. Biologische, omschakelende en gangbare veehouders kunnen veel inspiratie en informatie putten uit Bioveem. Daarnaast komt ook veel informatie beschikbaar voor voorlichters, beleidsmakers, toeleveranciers, verwerkers en consumenten.

Aver Heino

Het voordeel van onderzoek op een praktijkcentrum is dat er meer risico's kunnen worden genomen, het management is helemaal te sturen en er is meer personeel en materiaal beschikbaar voor uitvoering van onderzoek. De waarnemingen

zijn dan ook gedetailleerder dan die op praktijkbedrijven; ze kunnen arbeidsintensiever en nauwkeuriger zijn.

Aver Heino heeft een duidelijke functie in de kennisoverdracht. Ondanks de op onderzoek gerichte bedrijfsopzet wil Aver Heino dusdanig dicht bij de praktijksituatie staan dat veehouders hun bedrijf of onderdelen ervan kunnen herkennen en werkbare ideeën kunnen opdoen voor hun eigen bedrijf. Daarnaast wordt een voortrekkersrol vervuld door ontwikkeling en demonstratie van nieuwe methoden en apparatuur, zoals de mestgrijper. Als praktijkcentrum heeft Aver Heino ook een functie bij de demonstratie van de veehouderij richting consumenten, door altijd open te staan voor excursies en zelf open dagen te organiseren. Voor derden is het ook een interessante locatie voor voorlichtingsactiviteiten.

BBPR

De informatie die verkregen is van Bioveem en Aver Heino wordt gebruikt om het bedrijfsbegrotingsmodel BBPR aan te passen en uit te breiden voor de biologische sector. Dit programma beschrijft in rekenregels het bedrijf, bedrijfsactiviteiten en technische, economische en milieuresultaten. De informatie van individuele bedrijven en experimenten wordt veralgemeend zodat verkenningen kunnen worden uitgevoerd. Deze verkenningen illustreren de mogelijkheden voor de ontwikkeling van bedrijven. Dit wordt gebruikt in onderzoek, voorlichting, onderwijs en beleid, maar soms ook door veehouders zelf voor wie het beslissingsondersteunend werkt.

